

בש"פ 4899/16 - מוראד עדוין נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

בש"פ 4899/16

כבוד השופט ע' פוגלמן
מוראד עדוין

לפני:
העורר:

נגד

מדינת ישראל

המשיבה:

ערר על החלטת בית המשפט המחוזי בירושלים (כב' השופטת ר' פרידמן-פלדמן) במ"ת 11019-09-15 מיום 16.6.2016

י"ג בסיון התשע"ו (19.06.16)

תאריך הישיבה:

עו"ד אריאל הרמן; עו"ד עומיר מריד

בשם העורר:

עו"ד יעל שרף

בשם המשיבה:

החלטה

ערר על החלטת בית המשפט המחוזי בירושלים (כב' השופטת ר' פרידמן-פלדמן) אשר דחה את בקשת העורר לעיון חוזר בתנאי מעצרו.

1. נגד העורר ושניים אחרים הוגש כתב אישום אשר ייחס להם עבירת הריגה. לפי המתואר בכתב האישום, במועדים הרלוונטיים לכתב האישום היה סאדא אבו שחאדה (להלן: המנוח) נשוי לאסראא אבו שחאדה (להלן: אסראא). קודם ליום 15.8.2015 חשד המנוח בקיומו של קשר בין אסראא לבין נאשם 1 בכתב האישום, פאדי חטיב (להלן: חטיב),

ודרש מאסררא לנתק את הקשר עמו. ביום 15.8.2015, סמוך לשעה 23:50, שלח חטיב מסרון לטלפון הנייד של אסררא וביקש לדעת היכן נמצא המנוח. אסררא השיבה לחטיב כי המנוח ישן, וחטיב שאל כיצד ניתן להעירו. בתגובה אמרה אסררא לחטיב כי הוא יכול לטלפן לטלפון הנייד של המנוח. חטיב, ששהה אותה עת במסיבת חתונה, ביקש מהעורר (נאשם 2 בכתב האישום) ומנאשם 3 בכתב האישום, יוסף שנאן (להלן: שנאן) ומכמה חברים נוספים (להלן: האחרים) שהיו עמו במסיבה לנסוע עמו למקום מגורי משפחת המנוח ואלה נעתרו לבקשתו. ביום 16.8.2015, סמוך לשעה 00:15, הגיעו העורר ושנאן למקום בשיירת רכבים. חטיב פנה לאחד מהאחרים, אחמד סאלחי (להלן: סאלחי), ביקש ממנו את מכשיר הטלפון הנייד שלו, התקשר למנוח ודרש ממנו לצאת מביתו. מחמוד עוודתאללה (להלן: מחמוד), ששהה אותה עת בבית, הבחין בהתקהלות הנאשמים והאחרים במקום, יצא מהבית ושאל מדוע אלה הגיעו למקום. חטיב השיב לו כי הם מחפשים אדם בשם "סוסו אלמתוחש אחו-אלשרמוטה". מחמוד ענה לחטיב כי אין במקום אדם כזה, ובתגובה דחף חטיב את מחמוד והורה לו להיכנס לביתו באומרו כי לא אותו מחפשים. המנוח יצא את ביתו ואמר לנאשמים ולאחרים כי הוא סאד ושאלם מה מבוקשם. במקביל יצא מכניסה אחרת של הבית עיסא אבו שחאדה (להלן: עיסא). אברהים אבו שחאדה, שהבחין בנאשמים ובאחרים, יצא גם הוא מהבית המוקף גדר, קיללם וצעק לעברם מדוע 20 אנשים באים להכות אדם אחד (להלן: אברהים). בתגובה טיפס שנאן על רכב שעמד בסמוך לגדר וקפץ מעליה לעבר אברהים. בין השניים התפתחה תגרה. עיסא, מוחמד והמנוח ניסו להיחלץ לעזרת אברהים, אך רוססו בגז מדמיע על ידי תוקפים שזהותם אינה ידועה למאשימה. הנאשמים תקפו את המנוח במכות אגרוף ובבעיטות והפילו אותו בכוח, ובעוד הוא שוכב על הארץ תקפו אותו בבעיטות במכות עוצמתיות בכל חלקי גופו, לרבות בראשו. בהמשך הורה חטיב לעורר ולשנאן להיכנס לרכביהם ולעזוב את המקום. כתוצאה ממעשיהם נקבע מותו של המנוח.

2. בד בבד עם הגשת כתב האישום התבקש מעצרו עד תום ההליכים של העורר. הרקע הצריך לעניין פורט בהרחבה בהחלטתו של השופט י' דנציגר בבש"פ 8293/15 שנאן נ' מדינת ישראל (15.12.2015) (להלן: עניין שנאן)). בתמצית יאמר כי בהחלטתו מיום 15.10.2015 קבע בית המשפט המחוזי בירושלים (כב' השופט ר' פרידמן-פלדמן) כי ישנן ראיות לכאורה למעורבותם של העוררים בתקיפת המנוח. זאת בין היתר בהתבסס על עדויותיהם של אחמד סאלחי, עיסא, אסררא ואחמד אבו שחאדה. לאחר זאת הורה בית המשפט על הגשת תסקיר מעצר. בעניין העורר צוין כי הוא סובל ממחלה נדירה; כי הוא נעדר הרשעות קודמות בפלילים; וכי קיימת אצלו אמפתיה כלפי משפחתו של המנוח. נוכח נטייתו של העורר להיגררות חברתית, ובשים לב לאפשרות של ניסיון להימלט מהדין מחוץ לשטחי ישראל – שם מצויים קרובי משפחתו – העריך שירות המבחן כי מסוכנותו בינונית. לעניין החלופה שהוצעה – מעצר בית בפיקוח הוריו ואחיו – הוטעם כי המפקחים מבינים את האחריות המוטלת עליהם, אך הם פועלים בראש ובראשונה מתוך דאגה למצבו הבריאותי של העורר ולא מתוך הבנת המצב שבו הוא נתון. לאחר התלבטות מסר שירות המבחן כי הוא אינו ממליץ על שחרור לחלופה בבית הוריו בעיר העתיקה, שכן זו תתקשה לצמצמם את הסיכון הנשקף מן העורר. בתסקיר משלים נבחנה האפשרות לעצור את העורר בפיקוח אלקטרוני. שירות המבחן מצא כי מעצר בפיקוח אלקטרוני מתאים להפחתת רמת הסיכון הנשקפת מן העורר, ברם בחוות דעת של היחידה לפיקוח אלקטרוני בשירות בתי הסוהר מיום 19.11.2015 – שנסמכה על חוות דעת מודיעינית של המשטרה – נקבע כי לא ניתן לקיים פיקוח אלקטרוני בשל סיכון לחיי אדם ככל שיידרשו כוחות סיוע להגיע למקום המעצר. בהחלטתו מיום 30.11.2015, לאחר שסקר את החומר האמור, קבע בית המשפט המחוזי כי הוא אינו סבור כי הקלה אפשרית בתנאי מעצרו של העורר מצדיקה את הסיכון הנטען לאנשי הביטחון.

3. על החלטה אחרונה זו הוגש ערר שנדון – ונדחה – בהחלטת השופט י' דנציגר. כאמור בהחלטה, נוכח חוות הדעת המקצועית שלפיה הפיקוח האלקטרוני יתקשה להשיג את מטרתו בהינתן מיקום החלופה, אין מנוס מדחיית אפשרות זו. יחד עם זאת צוין כי המקרה דנן אינו נכלל בגדרם של אותם מקרים שבהם אף חלופה (או מעצר בתנאי

פיקוח אלקטרוני) אינה אפשרית, ולפיכך פתוחה הדרך להניח לפני בית המשפט המחוזי חלופות אחרות שיהיה בהן כדי להגשים את תכלית המעצר. לגבי העורר הודגש, עם זאת, כי בנסיבות העניין אין מקום להסתפק בחלופת מעצר וכי פיקוח אלקטרוני מהווה "תנאי ראוי ואף הכרחי לשחרור [...] ממעצר מאחורי סורג ובריח. זאת במיוחד על רקע העובדה שעדיין [העורר - ע' פ'] טען טענת אליבי שקרית - דבר המעיד על קושי לתת בו אמון - ועל רקע הצורך לחזק את מעטפת הפיקוח האנושית שהוצעה מקום שהמפקחים אמנם הביעו מחויבות לפיקוח והתנגדות למעשי אלימות אך אינם מפנימים את חומרת המצב במלואה" (פסקה 13). בהמשך להחלטה זו הוצעה על ידי העורר חלופת מעצר אשר נמצאה על ידי בית המשפט כמתאימה בהחלטה מיום 7.1.2016. כעולה מהבקשה לעיון חוזר, העורר עצור בפיקוח אלקטרוני בדירה ששכר לצורך זה; ולפי ההחלטה, בכל עת עליו לשהות עם המפקחים שצוינו בהחלטה.

4. בחלוף כמה חודשים הגיש העורר בקשה לעיון חוזר בהחלטה בדבר מעצרו בפיקוח אלקטרוני. בבקשתו עתר העורר לבטל את הפיקוח האלקטרוני שבו הוא נתון ולאפשר לו לשהות במעצר בית מלא בבית הוריו בעיר העתיקה שבירושלים תחת פיקוחם אך ללא פיקוח אלקטרוני. על פי הטענה בבקשה, בעל הדירה שאותה שוכר העורר הורה לו לפנותה עד ליום 20.6.2016, ועל כן אי היענות לבקשתו משמעה מעצרו מאחורי סורג ובריח, שכן כאמור בית הוריו נמצא לא מתאים לפיקוח אלקטרוני. מכל מקום, טען העורר כי יש להורות על ביטול הפיקוח האלקטרוני מחמת חלופה הזמן ומחמת הכרסום שחל בינתיים בעוצמת הראיות. בקשתו נדחתה בהחלטת השופטת ר' פרידמן-פלדמן מיום 16.6.2016, שהיא נושא הערר שלפניי. בית המשפט מצא כי הגם שחל כרסום בראיות, עדיין ישנן ראיות לכאורה לחובת העורר. אשר למסוכנות הנשקפת מן העורר, בית המשפט עמד על כך כי זו נלמדת הן מן המעשים המיוחסים לו, הן מחוות הדעת של שירות המבחן אשר העריך את המסוכנות הנשקפת מהעורר כבינונית במידה המחייבת מעצר בפיקוח אלקטרוני. לבסוף הסתמך בית המשפט על החלטתו הנזכרת של השופט י' דנציגר שלפיה יש הכרח בפיקוח אלקטרוני. כמו כן ציין בית המשפט כי היה ביכולתו של העורר לחפש דירת מגורים חלופית. לבסוף צוין כי ההליך העיקרי בעניינו של העורר מתקדם בקצב מהיר, כך שאין בחלוף הזמן לבדו להצדיק את שחרור העורר ממעצר. בצד זאת, ציין בית המשפט כי העורר יכול לנסות ולהציע דירה חלופית שבה ניתן לקיים פיקוח אלקטרוני וזו תבחן בהתאם.

5. מכאן הערר שלפניי. לטענת העורר, בית המשפט לא נתן משקל מספיק לכרסום הנטען בראיות שבגינן לא ניתן עוד, לדעת העורר, להוסיף ולעצרו. עוד ציין העורר כי חיפש דירה חלופית ולא מצא, בין היתר בשים לב לסכום השכירות הנמוך שבכוחו לשלם - העומד על כ-1,000 ש"ח לחודש (ובעניין זה נפלה טעות בהחלטת בית המשפט קמא). עוד טוען העורר כי שגה בית המשפט בכך שלא נתן משקל משמעותי דיו לחלוף הזמן מאז מעצרו הראשוני של העורר. לטענתו, נתון זה הוא רלוונטי הן לעניין נקודת האיזון הנוטה עתה לדידו לטובת שחרור העורר ממעצר, הן במובן זה שלאורך כל התקופה לא ביצע העורר שום פעילות עבריינית ולא נגרר אחרי אחרים - כפי חששו המקורי של שירות המבחן בתסקירו - עניין המשליך במישרין על רמת מסוכנותו העדכנית של העורר. לבסוף הדגיש העורר כי מכלול נסיבות העניין מצדיק כי העורר ישוחרר לחלופת מעצר בדמות מעצר בית מלא בבית הוריו שגם היום משמשים כמפקחים שלו והוכיחו כי הם מבצעים תפקידם נאמנה. בדיון לפניי חזר העורר בעיקרם של דברים על נימוקי העורר.

6. המשיבה מצדה סמכה ידה על החלטת בית המשפט המחוזי, על נימוקיה. בדיון לפניי הדגישה כי הכרסום הראייתי הנטען אינו משמעותי כפי שמבקש לטעון העורר, וודאי שאינו כזה ההופך את הקערה הראייתית על פיה. כך, אמנם עדותו של עד אחד נמחקה בהסכמת הצדדים, ועד אחר חזר בו מגרסתו כי ראה את העורר תוקף את המנוח (ולא נתבקשה הגשת הודעתו במשטרה לפי סעיף 10א לפקודת הראיות [נוסח חדש], התשל"א-1971 (להלן: פקודת הראיות)). ברם, ישנו עד שהפליל את העורר בהודעתו במשטרה ובחקירה הראשית, וגרסתו במשטרה הוגשה לפי סעיף 10א לפקודת הראיות, לאחר שחזר בו מגרסתו זו בחקירה הנגדית. עוד עומד לחובת העורר עדותו של עד נוסף ממקום

את העורר בזירת האירוע ושמע את העורר שיש לו פצצה ופוצץ אותה, עניין שנודעת לו חשיבות שכן העורר מסר בשלב הראשון כי באותה עת היה עם אביו בבית חולים. כמו כן, המשיבה הדגישה כי אין באילו מהנתונים העומדים לפנינו כדי ללמד כי פחתה מסוכנתו של העורר במידה המצדיקה שינוי מהחלטתו של השופט י' דנציגר, אשר כאמור מצא כי פיקוח אלקטרוני הוא תנאי הכרחי בנסיבות העניין.

7. מששקלתי את מכלול השיקולים, מצאתי כי דין הערר להידחות. גם בהנחה כי עוצמת הראיות פחתה נוכח השינויים הראייתיים שעליהם עמד העורר הרי שמקובלת עלי קביעתו של בית המשפט המחוזי שלפיה יש ראיות לכאורה לחובת העורר ואף דומה כי העורר עצמו אינו חולק במישרין על קביעה זו. כידוע, כדי שהכרסום הראייתי יצדיק שינוי מהחלטה בדבר מעצר עד תום ההליכים נדרש כי תמונת הראיות נהפכה על פיה, עד כדי "מיטוט ראיות התביעה" (בש"פ 451/15 מדינת ישראל נ' מנגאשה, פסקה 14 (10.2.2015)). לא שוכנעתי כי זהו מצב הדברים בענייננו. גם לאחר שנמחקה בהסכמה עדותו של אחד, עדיין עומדות לחובת העורר – מבלי למצות את הראיות הלכאוריות הקיימות נגדו – ראיות לכאורה שיש בהן סיכוי סביר להרשעה. כפי שהציגה לפניי המדינה. מטבע הדברים, בשלב זה לא ניתן לדעת מה תהיה מסקנתו הסופית של בית המשפט על סמך המארג הראייתי העדכני, אך סוגיה זו כולה היא עניין של הערכת משקל ומהימנות המסורה לבית המשפט הדן בהליך העיקרי, ואינני סבור כי בשלב זה יש בכך, כדי לשלול מכוחן הראייתי הלכאורי של הראיות הקיימות. אל כל אלה יש לצרף את העובדה שהעורר מסר אליבי שקרי אשר למקום הימצאו במועד האירועים הרלוונטיים "דבר המעיד על קושי לתת בו אמון" כפי שציין השופט י' דנציגר בהחלטתו.

8. זאת ועוד, מקובלת עלי עמדת המשיבה שלפיה אין תשתית מספקת המלמדת כי רמת המסוכנות הנשקפת מן העורר פחתה נוכח חלוף הזמן. לעניין זה אין די – בנסיבות העניין וכל עוד הטענה לא נתמכת בתסקיר מתאים – באי הפרה של תנאי המעצר בפיקוח אלקטרוני בנסיבות בהן העורר יודע כי הוא חשוף לפיקוח כאמור שנושא בצידו סנקציות מיידיות. משאלה הם פני הדברים, ובשים לב למרכזיותו של שיקול המסוכנות בהחלטה בדבר שחרור העורר לחלופת מעצר, סבורני כי לא נמצא טעם לשנות מהחלטתו של השופט י' דנציגר שהובאה לעיל שממנה עולה כי בנסיבות העניין לא תסכון חלופת מעצר למעט מעצר בפיקוח אלקטרוני.

9. אכן, אין אלא להצר על כך שלא עלה בידי העורר למצוא דירה חלופית שבה ניתן יהיה לקיים פיקוח אלקטרוני בפרק הזמן שחלף מאז נודע לו על ההכרח לפנות את דירתו הנוכחית. ברם, בכך אין כדי להפוך את חלופת המעצר המוצעת בבית הוריו של העורר – שאינה כוללת פיקוח אלקטרוני – לחלופה מתאימה שיש בה כדי לאיין את המסוכנות הנשקפת ממנו. בנתון לכך, אין מנוס ממעצרו של העורר מאחורי סורג ובריש בשלב זה. בני משפחתו של העורר יוכלו להוסיף ולחפש דירה חלופית מתאימה שבה ניתן יהיה לקיים פיקוח אלקטרוני בהקדם האפשרי. ככל שדירה כזו תימצא מתאימה על ידי גורמי המקצוע, יפנה העורר בבקשה לעיון חוזר לבית המשפט המחוזי והאחרון יוכל להורות על מעצרו בפיקוח אלקטרוני.

הערר נדחה אפוא.

ניתנה היום, י"ג בסיון התשע"ו (19.6.2016).

ש ו פ ט